

LASSIE

Iso-Britannia, 2006

Ohjaaja: Charles Sturridge

Pääosissa: Samantha Morton (Sarah), Edward Fox (Hulton), Peter O'Toole (The Duke), Steve Pemberton (Edward Hynes), Brian Pettifer (O'Donnell), Jemma Redgrave (Daisy), John Standing (French), Angela Thorne (Dr. Gull), Peter Wight (Dr. Jarrett), Peter Dinklage (Rowlie), Ken Drury (Campbell) & Gregor Fisher (Mapes)

Käsikirjoitus: Charles Sturridge Eric Knight (I):n Lassie -kirjojen mukaan

Ikäraja: K7

Kesto: 101 min.

Genre: fiktio, seikkailu

Oppimateriaalin tehtävät on suunniteltu 3.-6. luokkalaisille. Liitteenä elokuvan käsittelyvinkkejä alkuopetukseen.

Oppimateriaalin teemoja: ystävyys, työttömyys ja köyhyys, luokkaerot, koti-ikävä, eläin pääroolissa, klassikko

SYNOPSIS

Legendaarinen sankarikoira Lassie palaa valkokankaalle! Elokuvan tapahtumat sijoittuvat pieneen yorkshireläiseen kaivoskaupunkiin ja toisen maailmansodan alkuaikoihin. Köyhän Carracough'n perheen on pakon edessä myytävä rakas koiransa Lassie Rudlingin herttualle. Kun Lassien onnistuu vihdoinkin päästä vapaaksi häkistä, johon herttua sen on teljennyt, se huomaa, että se on kuljetettu hyvin, hyvin kauas kotoa - herttuan linnaan, joka sijaitsee Skotlannin pohjoisrannikolla. Vaikka tilanne näyttää epätoivoiselta, Lassie ei anna periksi. Se päättää etsiä tien takaisin kotiin rakkaan perheensä luokse. Edessään sillä on raskas ja mutkikas matka, joka on täynnä niin luonnon kuin ihmisen aiheuttamia vaaroja. Matkan varrella se saa tosin apua myös odottamattomilta tahoilta. Mutta ehtiikö Lassie jouluksi kotiin?

VIHJEITÄ ELOKUVAN TARKASTELUUN

1. Kettujahti avaa tarinan

Britannian parlamentin alahuone hyväksyi äänin 356–166 ketunmetsästyksen kieltävän lain 2002. Laki kaatui aluksi ylähuoneen vastustukseen. Lakiesityksen tukijat pitävät perinteistä ketunmetsästystä koirien avulla julmana elitistisenä harrastuksena, joka ei kuulu nykyaikaan. Vastustajat puolestaan näkevät yli 300 vuotta harrastetun metsästysmuodon oleellisena osana Britannian maaseudun elämäntapaa.

Nyt hallitus on vakuuttanut ajavansa lain läpi vaikka poikkeusmenettelyllä. Ylähuoneen odotetaan käsittelevän lakia lokakuussa. Uutinen 15.9.2004 www.yle.fi. Lakiesitys astui voimaan 17.2.2006.

a) Kenen hupia kettujahti elokuvassa oli? Mitä kettujahti kertoo sen harrastajasta? Muistatko esim. piirretyn Topi ja Tessu - elokuvan tai muita elokuvia tai kirjoja joissa kuvataan kettujahtia?

Elokuvan alussa kuvatus kettujahdin aikana esitellään nopeassa temossa tarinan keskeiset tapahtumapaikat, henkilöt sekä heidän väliset valtasuhteet. Elokuvan juonen rakenteessa tätä kutsutaan **alkusysäykseksi**, joka kuvataan usein jonkin tapahtuman muodossa. Alkusysäys aloittaa elokuvan ja sen aikana pyritään herättämään katsojan mielenkiinto, esittelemään keskeisiä henkilöitä sekä tutustuttaa katsoja elokuvan teemaan.

b) Pohtikaa yhdessä mitä kettujahdin aikana tapahtuu? Keitä siihen osallistuu ja millä tavoin, tarkoituksella tai tahtomattaan?

c) Tutustukaa juonen rakenteeseen eli draaman kaareen. Mihin kohtaan elokuvaa kettujahti sijoittuu? Millä nimellä elokuvan juonen ensimmäistä alitulososaa kutsutaan? Pohtikaa millaista tietoa kettujahti antaa katsojalle elokuvan henkilöistä ja käsiteltävästä aiheesta.

Lisää tietoa juonen rakenteesta
<http://www.mediametka.fi/direct.aspx?area=page&prm1=161> tai Henriksson, A: Kulkuri 3-4
Lisämateriaali: Media. WSOY 2006 s. 29, 32–34

2. Ajankuva

Lontoon pommitukset

Toisessa maailmansodassa Hitlerin joukot olivat valloittaneet Ranskan ja seuraavaksi oli suunnitteilla hyökkäys Iso-Britanniaan. Iso-Britannian turvana oli kuitenkin Kanaali, jota suojeli taitava laivasto. Koska natsit eivät kyenneet organisoimaan merihyökkäystä ja maihinnousua Kanaalin yli, he päättivät ryhtyä hyökkäykseen ilmateitse. Lennoston oli määrä vallata Kanaalin alueen ilmaherruus, suojata maihinnousulaivastoa ja pommittaa Englannin kaupunkeja. Hitler aloitti heinäkuussa 1940 taistelun Iso-Britanniasta, niinpä elo-syyskuussa hyökkäyksen päävoimat kävivät massiiviseen hyökkäykseen pääkaupunkia Lontoota, sekä muita kaupunkeja vastaan. Välillä Lontoota

pommitettiin 57 yötä peräkkäin jopa tuhannella lentokoneella kerrallaan. Kaupungissa riehuivat jatkuvat tulipalot ja n. miljoona taloa tuhoutui tai vaurioitui. Noin 44000 ihmistä sai surmansa ja yli 50000 haavoittui.

Kaupunkilaiset lähettivät lapsensa turvaan maalle (yhteensä n. kaksi miljoonaa lasta) ja metroasemille rakennettiin ensiapukeskuksia ja vessoja sekä varattiin ruokaa. Hitler ei kuitenkaan onnistunut tavoitteissaan, vaan hänen valloitusretkensä pysäytettiin ja saksalaisten oli perädyttävä.

a) Keskustelkaa yhdessä mihin maahan ja aikaan elokuvan tapahtumat sijoittuvat. Kuinka pitkää ajanjaksoa elokuvan tapahtumat kuvaavat? (n. puoli vuotta) Millä tavoin elokuva kertoo kyseisen maan olevan sodassa, millä tavoin sodan läsnäolo esiintyy tarinassa? Miltä vanhemmista tuntui lähettää lapset pois kotoa sodan aikana? Pohtikaa mitä ihmisten pukeutuminen, kulkuneuvot tai koulunkäynti kertoivat elokuvan kuvaamasta aikakaudesta. Perustelkaa vastauksenne.

b) Muodostakaa yhdessä kuvaa aikakaudesta kuvien, lyhyiden tarinoiden ja yksityiskohtien avulla. Tarkastelkaa myös Iso-Britannian karttakuvaa ja etsikää sieltä elokuvassa mainittuja paikkoja tai alueita.

3. Tapahtumapaikat ja keskeiset henkilöt

Elämää hiilikaivoskaupungissa

a) Mikä merkitys hiilikaivoksella on kaupungille? Pohtikaa millä eri tavoin kaivostoiminta voi näkyä kaupungin arjessa?

b) Elokuvan alussa hiilikaivos suljetaan. Mitä seurauksia tapahtumasta aiheutuu? Tarkastelkaa asiaa useista eri näkökulmista. Antakaa jokaiselle ryhmälle pohdittavaksi 1-2 eri näkökulmaa, kuten työntekijät tai heidän perheensä, työnantaja, koulua käyvät lapset jne.. Keskustelkaa lopuksi yhdessä mitä vaikutuksia suuren työllistäjän lakkauttamisesta voi seurata yksittäisen ihmisen tai kokonaisen kaupungin näkökulmasta ajateltuna.

c) Seuratkaa myös kotimaan uutisia sanomalehdistä tai televisiosta. Mitä asioita ja

millä tavoin työpaikkojen lakkauttamisista tai työttömyydestä uutisoidaan? Mitä seurauksia työpaikkojen loppumisella on ollut? Miten työttömyys näkyy tai tuntuu ihmisten arjessa?

Suomessa oli työttömiä alkuvuodesta 2006 226000 ja työttömyysaste oli 8,7 %.

Lähde: Työvoimatutkimus 2006, tammikuu. Tilastokeskus.

d) Mikä voisi olla suomalaisen nyky-yhteiskunnan tai kotipaikkakuntasi "hiilikaivos"? Keskustelkaa miten UPM:n Voikkaan paperitehtaan lakkauttamispäätöksestä uutisoitiin maalikuussa 2006. Pohtikaa myös miten työpaikkojen menettäminen tulee vaikuttamaan tehtaan työntekijöiden elämään tai sitä ympäröivään kuntaan.

Elämää kotikujalla

a) Keskustelkaa Joen perheestä. Keitä perheeseen kuuluu? Millaiset välit Joella on vanhempiensa?

b) Kuvailkaa Joen kotia; mitä huoneita siinä on ja millaiselta koti vaikuttaa? Kuvailkaa myös pientä kujaa, jonka varrella koti sijaitsee. Millaisia asioita kujalla tapahtuu tai mitä käyttötarkoituksia sillä on sen asukkaille? Keihin kujalla voi törmätä? Pohtikaa myös mitä kuja ja sen varrella sijaitsevat kodit kertovat asukkaistaan tai heidän asemastaan yhteiskunnassa. Miten köyhyys näkyy kujan kodeissa?

Elämää kartanoissa

a) Keskustelkaa pienissä ryhmissä keitä ovat Rudlingin herttua, Cilla ja Hynes. Pohtikaa millaisia sukulaisuus- tai valtasuhteita heidän väliltään löytyy. Millä eri tavoin he suhtautuvat Lassieen? Miksi he kohtelevat tai suhtautuvat Lassieen niin eri tavoin?

b) Kuvailkaa kartanoita, joissa Rudlingin herttua asui; miltä ne näyttävät ulkoapäin tarkasteltuna ja millainen tunnelma niissä vallitsee porttien sisäpuolella? Pohtikaa mitä kartanot kertovat asukkaistaan tai heidän asemastaan yhteiskunnassa.

c) Cilla ja Lassie eivät ole kartanon vakinaisia asukkaita, vaan ovat joutuneet sinne olosuhteiden pakosta asumaan. Millainen koti kartano on heille? Mitä he voivat siellä tehdä?

d) Verratkaa kartanomiljöön tunnelmaa Joen kotikujaan. Mitä huomaatte? Verratkaa myös lasten perheiden olosuhteita. Cillan isoisällä on tapana järjestää kaikki asemansa ja rahan avulla. Kaikkea voi ostaa rahalla, vai voiko?

Yhteiskunnan luokkaeroista

Uuteen teknologiseen mullistukseen on kiinnitetty ylisuuria toiveita. Jo ensimmäisen teollisen vallankumouksen jälkeen saatettiin todeta, että valitettavasti höyrykone ei ratkaissut ongelmia. Tuli verisiä, koneistettuja sotia. Suurkaupungit muuttuivat teollisiksi slummeiksi, jotka peittyivät nokeen ja savuun. Työläisten olot olivat kurjat, työ oli mekaanista, pakkotahtista ja epäterveellistä. Lapsityövoimaa käytettiin yleisesti. Metsiä tuhottiin, maa revittiin surutta auki kaivosten ja rautateiden vuoksi. Junaliikennettä häirinneet biisonit tapettiin miltei sukupuuttoon.

Nopeat muutokset teknologiassa jättivät monet osaavat työläiset työttömiksi, kun maataloudelliset ja tuotannolliset toimet yksi toisensa jälkeen koneellistettiin. Miljoonien uusien työttömäksi jääneiden ihmisten pako maalta tai pienistä kaupungeista suuriin kasvukeskuksiin johti ennennäkemättömään köyhyyteen, slummiutumiseen ja asumisen ahtautumiseen kaikkeen tähän liittyneine sosiaalisine ongelmineen.

Lähde: Wikipedia, Internetix

Lassie-elokuvassa korostuvat 1930-luvun englantilaisen yhteiskunnan luokkaerot. Kun yläluokka hurvitteli metsästelemällä kettuja ja eleli muutenkin yltäkylläisyydessä, näki työväki jopa nälkää.

Myös Dickens kuvasi romaaneissaan englantilaisen yhteiskunnan epäoikeudenmukaisuutta, joka vallitsi rikkaiden ja köyhien välillä. Usein hänen romaaneissaan kaiken ankeuden keskellä pilkottaa kuitenkin usko hyvään, optimismi eli paha saa palkkansa ja hyvä voittoa. Realistisimmillaan Dickens on kuvatessaan lasten maailmaa ja sen julmuutta; koska hän itse joutui rutiköyhän pikkuvirkamiehen poikana monien muiden viktoriaanisen kauden lasten tavoin menemään töihin elättääkseen perhettä, hänen kirjoissaan kuvataan mukaansatempaavasti myös aikakauden elämän synkkiä puolia.

Lähde: Wikipedia

4. Lassie

Lassie on "maailman kuuluisin koira" ja kuvitteellinen hahmo, joka on vuosien mittaan esiintynyt useissa elokuvissa, TV-sarjoissa ja kirjoissa Lassie on suorastaan yli-inhimillisen älykäs pitkäkarvainen Collie, jonka omistaa Timmy-poika ja hänen perheensä. Timmy joutuu usein vaikeuksiin, ja Lassien täytyy pelastaa hänet.

Lassien loi amerikkalainen kirjailija Eric Knight vuoden 1940 teoksessaan "Lassie Come Home" (*Lassie palaa kotiin*). Vuonna 1943 julkaistiin samanniminen ensimmäinen Lassie-elokuva, mitä seurasi lukuisia muita Lassie-elokuvia ja Lassieen liittyviä elokuvia ja TV-sarjoja (TV-sarjaa tehtiin vuosina 1954—1974)

Alkuperäinen Lassie oli Pal-niminen koira ja väriltään tricolour. Palilla oli satoja jälkeläisiä, ja kaikki seuraavat 10 Lassie-nimistä elokuvissa esiintynyttä koira ovat olleet tavalla tai toisella Palin suoria jälkeläisiä. Nykyään alkuperäistä "Lassieta" käytetään lähes ainoastaan koiranäytösten "vieraillevana tähtenä", unohtamatta kuitenkaan rodun käyttöominaisuuksia. Collie ei suinkaan ole outo rotu palveluskoirapiireissä. Suomessa Lassie on lähes synonyymi pitkäkarvaiselle Collielle. Rotu on Suomen 9. suosituin koirarotu. Lassie on toinen kahdesta koirasta jotka on palkittu tähdellä Hollywood Walk of Fame-kävelykadulla.

Lassie-elokuvia: Lassie palaa kotiin (1943), Urhea Lassie (1946), Lassie lain kourissa (1950), Lassie voittaa pelon (1950), Lassien kosto (1952), Lassie - erämaaseikkailu (1965), Lassien taikaa (1978)

Skotlanninpaimenkoira eli pitkäkarvainen **collie** on kotoisin Skotlannista, missä sitä edelleen käytetään paimentamaan lampaista. Se muistuttaa ulkonäöltään shetlanninlammaskoira, mutta on selvästi isompi. Colliesta on tullut suosittu seurakoira; maailman kuuluisin collie on Lassie.

Eurooppalaisen rotumääritelmän mukaan uroksen säkäkorkeus on 56–61 cm ja nartun 51–56 cm. Skotlanninpaimenkoira on kolmea väriä: *tricolor* (kolmivärinen), *soopeli* (ruskeavalkoinen kuten elokuvan Lassie) ja *blue-merle* (siniharmaavalkoinen).

Collie-ryhmään kuuluu pitkäkarvaisen lisäksi lyhytkarvainen collie, bordercollie ja partacollie. Niiden yhteinen kantamuoto on ilmeisesti muistuttanut paljon bordercollieta, ja sitä on käytetty Skotlannissa sekä vahtiettä paimenkoirana.

Lähde: Wikipedia

a) Tutustukaa Lassie-koiran edustamaan Skotlanninpaimenkoirarotuun. Mitä kerrotaan sen ulkonäöstä, rodun ominaisuuksista tai rodun historiasta? Millaisiin olosuhteisiin rotu on kasvanut ja sopeutunut? Miten sen ominaisuuksia osataan hyödyntää mm. paimenkoirana, palveluskoirana.

b) Tutkikaa koirakirjoista collien ulkonäköä, kuten turkin väriä ja lukekaa kirjasta Eric Knight: Lassie palaa kotiin, WSOY 1984, sivuilta 5-6 kaunis kuvaus Lassiestä.

Piirtäkää Lassien kuvia väriliiduilla ja maalatkaa taustat vesiväreillä. Ripustakaa luokan seinälle Lassie-näyttely.

c) Cilla antoi isoisälleen joululahjaksi Lassien näköisen pienoispatsaan, jonka hän oli itse tehnyt koulussa. Muovailkaa savesta Lassie-hahmoja. Keramiikkaoppaista saa neuvoja savitavaran maalaamisesta, sekä savien muovailu-, poltto- ym. ohjeita mm. Linde Wallner: Savesta keramiikaksi. Mäkelä 1991.

d) Tarkastelkaa Lassie-koiran inhimillisiä piirteitä. Miten Lassien luonnetta voisi kuvailla? Onko sen luonteessa piirteitä joita voidaan hyvin ymmärtää rodun ominaisuuksien kautta? Pohtikaa mitä ystävyys on? Voiko ihmisten välinen tai ihmisten ja eläinten välinen ystävyys olla samanlaista?

Jakakaa oppilaat kahteen ryhmään. Toinen ryhmä tekee listan Lassien luonteenpiirteistä ja toinen hyvän ystävän ominaisuuksia. Löytyykö Lassien ja ystävän ominaisuuksista yhtäläisyyksiä?

5. Tiedonhakua koirista

a) Mihin eläimeen usein viitataan sanonnalla: *Ihmisen paras ystävä.*

Mitä muita koiriin liittyviä sanoja tai sanontoja tiedätte? *Ei koiraa ole karvoihin katsomista, Se koira älähtää johon kalikka kalahtaa, on koiranilma, koiranleuka, koiranuni, en löytänyt vaikka etsin koirien ja kissojen kanssa, koira ei perään hauku...*

Pohtikaa ryhmissä mitä sanonnat tarkoittavat. Keksikää ja kirjoittakaa omia sanontoja tai metaforia koiriin liittyen.

b) Koirankasvatuksesta. Kun Lassie karkasi kerta toisensa jälkeen, ärsyyntynyt Hynes arveli sen kaipaavan kovempaa kuria.

Miten Hynes kohteli Lassieta?

Keskustelkaa yhdessä miten koiran saa tottelemaan? Saako koiraa lyödä?

Totteleeko pelokas koira paremmin isäntää?

Etsikää koirankasvatuksesta tietoa koirakirjoista ja internetistä. Haastatelkaa koiranomistajia kasvatusasioista.

c) Tutustukaa eri koirarotuihin. Tehkää niistä seinälehtiä ryhmätöinä. Käyttäkää tiedonhaun ja työskentelyn pohjana tehtävien 5.a), b) sekä c) alkuosan tehtävöohjeita. Hakekaa tietoa eri koiraroduista tietokirjoista tai Suomen kennelliiton sivuilta:
<http://www.kennelliitto.fi/FI/Linkit/>

6. Miksi Lassie joutuu pois kotoa?

a) Pohtikaa ryhmissä syitä miksi Lassien joutuu pois kotoa. Olisiko perheellä ollut muita vaihtoehtoja kuin myyminen? Syitä luopua: työttömyys, köyhyys, Lassilla parempi ruoka/olot, raha

b) Millaista on elämä kun on oikein köyhää? Onko Suomessa ollut tai onko nykyään köyhyyttä?

Helsingin Sanomissa 29.3.06 julkaistussa uutisessa **Lapsetkin jakautuvat köyhiin ja rikkaisiin**, kertoo professori Veli-Matti Ritakallio lasten ja nuorten jakautuvan yhä vahvemmin hyvin toimeentulevien lapsiin ja köyhien lapsiin. Perheen köyhyys määrittää lasten tulevaisuutta esim. kouluttautumisen ja erilaisten harrastusten kautta. Suomalaisista lapsista 100 000 elää köyhyysrajan alapuolella. Toimeentulotuen avulla pitäisi selvitä 11 eurolla päivässä. Köyhyys jäytää ihmisten mieltä yötä päivää, Ritakallio

kuvailee. Köyhyys on jatkuvaa puutetta ja taloudellista niukkuutta, jotka rajoittavat ankarasti arkielämää. Köyhyysriski kasvaa, jos perheessä on työttömyyttä, opiskelua, suuri lapsimäärä, yksinhuoltajuutta tai velkaantumista. Yhdestä riskistä lapsiperhe yleensä selviytyy, mutta kun riskitekijöitä on useita, tulee kuormasta liian suuri.

Keskustelkaa minkälaisia ongelmatilanteita rahanpuute voi synnyttää lasten ja vanhempien välillä tai lapsille koulussa.

c) Miten Lassien elämä muuttuu kun se joutuu kartanoon?

Viettää yksinäistä häkkielämää, päivittäinen tehtävä olla ystävää vastassa jää pois...

Miten Lassien reagoi muutokseen? Miten se onnistuu karkaamaan? Miksi Lassie karkaa ja palaa kotiin aina uudestaan?

7. Lassie palaa kotiin

a) Tarkastelkaa Iso-Britannian karttaa ja hahmotelkaa uudelleen Lassien junamatka Yorkshirestä länsirannikkoa pitkin Skotlannin pohjoisrannalle. Kirjassa Lassie palaa kotiin (WSOY) on myös piirrettyä kartalle Lassien kulkureitti kotiin. Muistelkaa yhdessä keitä Lassien kohtasi kotimatallaan? Miten eri tavoin ihmiset suhtautuvat Lassieen matkan varrella?

b) Kirjoitetaan lapuille Lassien kohtaamat ihmiset/tapahtumat. Jaetaan oppilaat pienryhmiin ja jokainen ryhmä saa nostaa yhden lapun. Ryhmien tehtävänä on suunnitella lyhyt esitys lapun osoittamasta tapahtumasta Lassien kotimatkan varrelta.

Kohtauksia kotimatkalta:

Tyttö silittää ja poliisit yrittävät ottaa kiinni – Rankkurit ottavat kiinni, nainen ja mies puuttuvat tilanteeseen – Nainen ja mies etsivät Lassieta koiratarhasta -

Loch Nessin hirviön tarkkailijat tekevät havainnon koirasta –

Kääpiö ja koira saavat matkaseuraa – Seurue kohtaa kaksi roistoa metsässä – Kääpiön matkassa eteenpäin –

Pikku koira löytää Lassien ja hakee apua kirkosta – Lassie kotiin perheen luo -

Hynes löytää Lassien kotoa – Paluu takaisin herttuan luo.

Pohtikaa lyhyitä kohtauksia suunniteltaessa erityisesti; Millaista kohtelua Lassie sai eri henkilöiltä osakseen? Ketkä vastaantulijoista olivat hyviä ja ketkä pahoja? Pyrkikää korostamaan tapahtumiin ja eri henkilöihin liittyviä tunnetiloja. Käyttäkää esityksissä puhetta harkiten.

c) Jäljentäkää karttapohja valmiiksi luokan seinälle ja merkitkää siihen kunkin esityksen jälkeen kohtausten henkilöihahmot ja tapahtumapaikka. Kirjatkaa paikan viereen + / - merkein vastaantulijoiden suhtautuminen Lassieen.

Pohtikaa yhdessä eri henkilöihahmojen ja heihin liittyvien **tapahtumien tai tapahtumaketjujen merkitystä** Lassien kotiin pääsemisen näkökulmasta sekä kertomuksen juonen kannalta yleensä.

d) Selvittäkää mitä tarkoittavat tai mistä ovat saaneet alkunsa matkalla ohimennen mainitut myytit Loch Nessin hirviöstä tai Kultaa kaivavista kääpiöistä.

8. Marionetteatteri

Nukkeja on käytetty erilaisissa rituaaleissa esittämään monenlaisia rooleja. Nuket ovat esittäneet mm. esi-isiä, myyttisiä eläimiä tai henkiolentoja. Ihminen ei ennen saanut esittää henkiolentoa, mutta hän sai kätkeytyä naamion taakse tai hän on saanut esittää erilaisia rooleja nukkehahmon avulla.

Nukketeatteri on elänyt Aasian kulttuureissa jo vuosituhansien ajan. Intiassa teatterinuket on tunnettu jo yli 3000 ja Kiinassa pari tuhatta vuotta. Varjonuket, joita käytetään Aasiassa, on perinteisesti valmistettu läpikuultavan ohuesta nahasta. Kasvojen, puvun, nenän koon tai muiden pienten yksityiskohtien avulla nuket on saatu muistuttamaan joitakin henkilöitä. Nuket on myös maalattu värikkäästi. Väreillä viestitetään erilaisia asioita. Punainen on aggressiivisuuden väri. Hyviä ominaisuuksia kuvaavat valkoinen, kulta ja musta. Suurimmat nuket ovat jopa ihmisen kokoisia. Nukkien ohjauskepit on perinteisesti valmistettu sarvesta tai puusta.

Euroopassa nukketeatteria on esitetty Kreikassa jo ennen ajanlaskumme alkua. Keskiajalla nukketeatterin esittäjä saattoi kulkea pitkiäkin matkoja nuket ja

näyttämötarvikkeet selässään yleisön luo. Näin nukketeatteri levisi moniin maihin. Kirkolliset aiheet olivat myös suosittuja. Nukketeatterin avulla esitettiin pyhimyskertomuksia ja opettavaisia tarinoita. Marionetti sanan arvellaan syntyneen kun papit kiinnittivät puihin Maria-veistoksiin hahmoa liikuttelevan narumekanismin. Hämärässä kirkossa kynttilän valossa liikkuvat nukkehahmot saivat aikaan taianomaisen tunnelman. Onnekkait nukketaiteilijat saivat esiintyä myös Euroopan hoveissa. Alun perin nukketeatteria esitettiin aikuisille, mutta nykyään nukketeatterit esittävät näytelmiä enemmän lapsille. *Lähde: A.S. Härö: Näyttelevät varjot Aasian varjoteatteri ja Museokeskus Vapriikki.*

Tehkää omia marionettinukkeja ja suunnitelkaa ja esittäkää niiden avulla pieniä esityksiä. Marionettinukkien teko-ohjeita tehtäväosion loppuosassa; Alkuopetusliite tehtävä 7.

9. Eläytyminen toisen asemaan

a) Lassien tarina on tunteisiin vetoava. Mitkä kohtaukset elokuvassa olivat mielestänne surullisia. Keskustelkaa elokuvissa itkemisestä. Kuka uskaltaa tunnustaa itkeneensä elokuvissa? Millaiset elokuvakohtaukset voivat itkettää?

b) Miltä Joesta tuntui Lassien myynti? Miltä Joesta tuntui torua Lassietä pahaksi koiraksi kartanon pihalla? Miltä Joesta tuntui kun hän löysi uupuneen, kotiin palanneen Lassien kadulta? Kuvitelkaa, että olisitte Joen asemassa ja Lassie ei olekaan odottamassa koulun jälkeen tutulla paikallaan. Kirjoittakaa päivästä. Millaista Joella oli koulussa? Miten opettaja rankaisi Joeta? Joe kuunteli vanhempiaan salaa, miltä aikuisten huolet hänestä tuntuivat? Miten Joe turvautui Lassieen?

c) Pohtikaa Lassien näkökulmasta. Miltä Lassiestä tuntui odottaa Joeta päivittäin koulun portilla? Miltä tuntui joutua hänestä eroon? Miltä Lassiestä tuntui matkalla kotiin? Millaista oli kulkea pitkä taival kotiin? Pelottiko seikkailun aikana? Mistä Lassien sai voimaa matkaansa? Entä miltä tuntui silloin kun Joe taas löytyi? Asettaudutaan Lassien asemaan ja kirjoitetaan matkasta.

d) Vanhemmat lupasivat Joelle, etteivät he myy Lassieta, mutta joutuivat kuitenkin näin tekemään. Miltä vanhemmista tuntui, kun urhea koira palasi maailman ääristä kotiin perheensä luo?

Keskustelkaa lupauksista ja niiden pitämisestä. Asettukaa myös vanhempien asemaan ja pohtikaa miltä tilanne Joen vanhemmista mahtoi tuntua.

10. Koti-ikävä

a) Cilla ymmärtää Lassien tunteita. Verratkaa Cillaa ja Lassieta. Mitä yhteistä löydätte heidän tarinoistaan? Lassie ja Cilla asuvat samassa kartanossa, mutta kaipaavat ”kotiin”. Molemmat karkaavat. Missä on heidän kotinsa? Keskustelkaa Cillan elämästä, erossa vanhemmistaan, sotaa paossa (vrt. Narnian lapset, suomalaiset sotalapset...) kartanossa ja sisäoppilaitoksessa.

Tietoa sisäoppilaitoksista

Sisäoppilaitos on alun perin englantilainen yksityiskoulu, joka tavallisesti sijaitsee etäällä suurista asutuskeskuksista. Alun perin sisäoppilaitokset olivat tarkoitettu joko pojille tai tytöille, nykyään ne ovat usein sekakouluiksi taipuneita. Sekakouluilla saattaa olla edelleen omat opetusryhmät eri sukupuolille ja myös asuntolat on jaettu sukupuolten mukaan. Perinteisesti sisäoppilaitosten oppilaat käyttävät koulukohtaista koulupukua, mutta esimerkiksi pohjoismaissa käytännöstä on usein luovuttu. Oppilaat asuvat koulun lähistöllä sijaitsevassa asuntolassa. Myös koulun henkilökunta asuu itse oppilaitoksessa tai sen lähellä työsuhdeasunnoissa. Usein sisäoppilaitosten rakennukset muodostavat kokonaisuuden, johon kuuluu päärakennuksen ja asuntolan ohella huolto- ja varistorakennuksia sekä urheiluun liittyviä laitoksia ja laitteita.

Sisäoppilaitokset pyrkivät omistamaan oppilaidensa elämän koululle ja opiskelussa menestymiselle eristämällä heidät ulkomaailmalta arkiviikkojen ajaksi, mutta nykyään eräät sisäoppilaitokset sallivat oppilaille sanomalehtien luvun koulun kirjastossa. Sähköisiä tiedotusvälineitä tai muita viestimiä ei yleensä sallita missään. Samasta syystä Englantilaisissa sisäoppilaitoksissa oppilaille ei yleensä ole

sallittu käyttää omia matkapuhelimia ja koulun yleisöpuhelin on käytettävissä vain rajoitettuna aikoina iltaisin. Entisaikoina henkilökunta luki ja hyväksyi oppilaiden lähettämät kirjeet, mutta nykyään yhdistyneen kuningaskunnan yksityisyyslait kieltävät sen.

Lähde: Wikipedia

b) Miltä tuntuu olla poissa kotoa? Oletko sinä tuntenut joskus koti-ikävää? Millaista on palata takaisin kotiin? Mitkä asiat ovat sinulle kotona tärkeitä? Missä tunnet olevan kuin kotonasi?

11. Eläin pääroolissa

a) Missä muissa elokuvissa tai kirjoissa on joku eläin pääroolissa? Etsikää ja lainatkaa aiheeseen liittyviä kirjoja kirjastosta. Lassie-sarjan lisäksi mm. Sewell: Uljas Musta, Adams: Ruohometsän kansa, Bach: Lokki Joonatan, Kouros: Gondwanan lapset, Krohn: Ihmisen vaatteissa, Kurvinen: Susikoira Roi-sarja, O'Brien: Hiirouva ja ruusupensaalla viisaat. Gavriil Trojepolski: Bim Mustakorva (elokuva Stanislav Rostotsky- Bim Mustakorva 1970).

b) Tutustukaa tarinoihin, joissa eläin on keskeisessä roolissa ja tarkastelkaa niitä rinnakkain. Pohtikaa vastauksia mm. seuraaviin kysymyksiin: Milloin ne on kirjoitettu tai julkaistu ensimmäisen kerran? Millaisena ne kuvaavat eläintä? Kuvataanko eläin eläimelle lajityypillisenä vai inhimillisenä, ihmisen tavoin ajattelevana ja toimivana otuksena? Mitkä eläinlajit ovat tarinoissa edustettuina? Mitä tehtäviä eläimille on annettu? Mitä tarinat kertovat ihmisten suhtautumisesta eläimeen? Pohtikaa mitä yhteistä lukemistanne tarinoista löytyy?

c) Kerätkää kirjoista kokonaisia lauseita tai adjektiiveja, joissa kuvataan eläimen ja ihmisen välistä kiintymystä tai ystävyyttä. Etsikää myös kohtauksia missä ihminen kohtelee eläintä huonosti. Pohtikaa yhdessä millainen on ihminen, joka tekee pahaa eläimelle.

12. Klassikko

a) Mitä tarkoitetaan klassikolla?

Mitä klassikoita tiedätte? Kirjoja, elokuvia, taideteoksia...

Nykysuomen sanakirja määrittelee klassikon alansa mestariksi, tunnustetuksi, pysyvääarvoiseksi tai klassiseksi vakiintuneeksi (taide)teokseksi.

b) Pohtikaa mikä tekee kirjasta tai elokuvasta klassikon. Millä perusteella Lassie-elokuvaa voisi pitää klassikkona? Keskustelkaa miksi klassikoita on hyvä tuntea.

On mielenkiintoista tarkastella teoksia, joita monet ihmiset pitävät arvossaan. Monet sitaatit ja sanonnat ovat peräisin klassikkoteoksista. Mitä sellaisia tiedätte?

c) Keskustelkaa vanhempienne ja isovanhempienne kanssa Lassie-elokuvasta ja -kirjoista. Muistavatko he lukeneensa tai nähneensä niitä? Pyytäkää heitä kertomaan millaisia muistoja heille liittyy Lassieen.

d) Haastatelkaa eri-ikäisiä ihmisiä: pyytäkää heitä kertomaan lempikirjoistaan ennen ja nyt. Kyselkää myös lempielokuvista ennen ja nyt. Keksikää yhdessä haastattelukysymyksiä.

Verratkaa haastatteluaineistoja. Minkälaisista kirjoista haastateltavat pitävät? Onko sama kirja monien mielikirja? Luetaanko nykyään samoja kirjoja kuin ennen?

Pohtikaa mitkä haastatteluissa esiin nousseista kirjoista täyttävät klassikon tunnuspiirteet.

13. Elokuva-arvostelu

a) Etsikää eri lehdistä elokuva-arvosteluita. Jos olette nähneet elokuvan, niin oletteko samaa mieltä kuin arvostelija? Tutkikaa millaisia tapoja arvostelijoilla on pisteyttää elokuva. Minkälaisiin asioihin arvostelija kiinnittää huomioita? Keskustelkaa siitä, voiko arvostelu vaikuttaa elokuvan suosioon houkutella tai karkottaa katsojia?

b) Kirjoittakaa Lassiestä elokuva-arvostelu. Sopikaa yhteinen julkaisupaikka tai valitkaa jokaiselle oma lehti, johon arvostelu kirjoitetaan.

Näin kirjoitat elokuva-arvostelun

Tehtävänäsi on kirjoittaa arvostelu sovitusta elokuvasta. Elokuva-arvostelu on sekä tietoa että mielipiteitä välittävä teksti: siinä esitellään elokuvaa ja sen taustoja sekä arvioidaan sitä.

Lähtökohtana on, ettei lukija tunne arvosteltavaa elokuvaa.

→ Anna elokuvan perustiedot. (Elokuvasta on tapana kertoa nimen lisäksi ainakin ohjaaja, valmistumisvuosi ja -maa.)

→ Esittele elokuvaa niin paljon, että arvosteluasi on mahdollista seurata ja ymmärtää elokuvaa katsomatta. Kaikkia juonenkäänteitä ja ristiriitojen ratkaisuja ei silti pidä kertoa – lukijasi saattaa haluta nähdä elokuvan itsekin.

Arvostelua pitää koossa jokin perusajatus, jonka kirjoittaja haluaa lukijalle välittää. Se voi olla esimerkiksi elokuvasta tehty tulkinta tai oma näkemys elokuvan onnistumisesta. Aloitus on kiinnostusta herättävä, lopetus harkittu. Faktat ja arviointi lomittuvat – mielipidettä ei kirjoiteta omaksi yksittäiseksi kappaleekseen tekstin loppuun.

Perustele näkemyksesi elokuvasta monipuolisesti ja havainnollisesti, siis poimi elokuvasta perustelut näkemyksellesi.

Valitse sisällön painotukset ja näkökulma sekä tekstin sävy julkaisupaikan ja lukijakunnan mukaan. Voit kirjoittaa maltillisesti tai kärkevästi, rempseästi tai asiallisesti, humoristisesti tai totisesti jne. Sävy syntyy mm. sanavalinnoista, vastakkainasetteluista, lauseiden ja kappaleiden rakenteista.

Otsikoi arvostelusi nasevasti. Voit halutessasi käyttää täsmentävää alaotsikkoa.

Tyypillisiä elokuva-arvostelun aineksia ovat esimerkiksi

- elokuvan valmistumisvaiheet (idean syntyminen, lähtökohtana olevat teokset jne.)
- tekijöiden taustat (ohjaajan ja näyttelijöiden aikaisemmat tekemiset yms.)
- elokuvan aiheen ja juonen esittely
- elokuvan tulkinta: mistä elokuva perimmältään puhuu
- elokuvan sijoittaminen johonkin lajiin ja elokuvan historiaan
- toteutuksen esittely ja arviointi (lavastus, puvustus, leikkaus, ohjaus jne.)
- roolisuoritusten arviointi.

Elokuva-arvostelun ohjeet on laatinut Minna Hautaniemi

Vinkkejä Lassie-elokuvan käsittelyyn alkuopetuksessa

Huomioikaa, että elokuvan ikäraja on K7. Seuraavat tehtävät suunniteltu alkuopetukseen.

ENNEN ELOKUVAN KATSOMISTA

1. Tutustutaan tarinaan

Tutustukaa elokuvan tarinaan kirjan **Eric Knight: Lassie palaa kotiin, WSOY** avulla. Keskustelkaa tarinan henkilöistä ja tapahtumista. Piirtäkää kuvia kirjan tapahtumista ja henkilöistä. Järjestäkää piirroskuvat seinälle niiden tapahtumajärjestyksen mukaan.

2. Tehdään tiedonhakuja koirista

Tutkikaa kuvitettuja koirakirjoja. Tehkää ryhmissä pienimuotoisia tiedonhakuja valituista koiraroduista tai Colliesta lapsille suunnattujen koirakirjojen avulla.

Kuinka monella teistä on koira? Jos saisitte koiran, millaisen koiran haluaisitte? Minkä nimen antaisitte koirallenne? Miettikää yhdessä mitä koiranhoito vaatii? Miten koira voi auttaa ihmistä?

ELOKUVAN KATSOMISEN JÄLKEEN

3. Harjoitellaan ja tunnistetaan erilaisia tunteita

a) Pyydetään oppilaita tuomaan kotoa oma pehmolelu, jos mahdollista niin pehmokoira. Istukaa piirissä ja pitäkää sylissä pehmoeläintä. Miten silittäisitte sitä jos olisitte oikein surullisia? Mikä asia olisi voinut tehdä teidät niin surullisiksi? Entä miten lähestyisitte pehmoeläintä jos olisitte oikein onnellisia tai iloisia? Mikä asia voisi tehdä iloiseksi?

b) Keskustelkaa elokuvan tapahtumista. Mikä elokuvassa oli jännittävä, surullisinta, hauskinda tai onnellisinta? Pelottiko elokuvassa jokin asia?

4. Piirretään Lassien kuvia

Tutkikaa koirakirjoista collien ulkonäköä, kuten turkin väriä.

"Kaikki kyläläiset olivat sitä mieltä että Lassie on kaunein Skotlannin paimenkoiranarttu minkä kukaan heistä oli nähnyt... he näkivät komean, valko-musta-kullanvärisen koiran. ...Tuulet ja kylmät sadekuurot pyyhkivät yli tasaisen nummimaaston; niiden ansiosta koirille kasvaa tuuhea turkki ja niistä tulee yhtä vahvoja ja voimakkaita kuin noiden seutujen ihmisistään." kirjasta Eric Knight: Lassie palaa kotiin 5-6, WSOY 1984.

Piirtäkää Lassien kuvia väriliiduilla ja maalatkaa taustat vesiväreillä. Ripustakaa luokan seinälle Lassie-näyttely.

5. Kuvitellaan millaista on koiran elämä

Mikä koira olisit mieluiten ja miksi? Iso vai pieni, minkä värinen? Mitä tekisit aamuisin, iltaisin.. missä asuisit, mikä olisi lempileikki, paras herkkue, mitä pelkäisitte, kenen kanssa leikkisitte, mikä olisi jännittävä tai hauskinda.

Suunnitelkaa yhdessä koirapäivä: leikkikää koirien kaupunkia, -koulua, -kotia. Millaisia koiralauluja, -runoja tai -tarinoita tiedätte?

Piirtäkää kuvia aiheesta ja kirjoittakaa tarina: Elämäni koirana.

6. Keskustellaan ystävydestä

Pohtikaa yhdessä Lassien ja Joen ystävyttä. Millaista se oli? Miten Lassie osoitti Joelle ystävyttään?

Oli joka päivä poikaa portilla vastassa. Miten Joe osoitti ystävyttään Lassielle? Piti koirasta hyvää huolta.

Keskustelkaa siitä millainen on hyvä ystävä, mitä kaikkea ystävän kanssa voi tehdä? Kirjoittakaa pieniä runoja tai tarinoita ystävydestä.

7. Tehdään marionetteja

Marionettinukkeja liikutellaan ylhäältäpäin lankojen avulla. Nukkehahmo voi olla mielikuvitus-, eläin tai ihmishahmo. Pikaisen marionettikummituksen voi tehdä vaikkapa lakanakankaanpalasesta solmimalla pään ja kädet narulla ja kiinnittämällä hahmon sitten ohjaustikkuihin kalastajalangalla.

a) Marionettinuken valmistamiseen tarvitaan kynä ja paperia, trikookangasta, muita kankaita, vanua, koristeita. kuten helmiä ja nappeja, lankaa hiuksia varten, liimaa, ohjaustikut esim. tukevasta pyörörimasta (2 kpl n. 20 cm) narua, neula ja lankaa.

Suunnittele nuken pää ja vartalo sekä vaatteet.

Tee nuken pää trikookankaasta, täytä se vanulla ja kiinnitä hiukset langasta. Ompele langalla silmät ja suu. Pään voi valmistaa myös esimerkiksi selluvilla-liisteriseoksesta. Kanaverkkoa voi myös käyttää pään muotoiluun, niin siitä ei tule liian raskasta. Suunnittele nukelle kaapu tai mekko, jossa on hihat.

Kädet ja jalat voi punoa esim. villalangasta. Kädet voi tehdä myös rautalangasta ja puupalasista niin että olkapään, kyynärpään ja ranteiden kohdalle muodostetaan nivelet jotta käsiä lvoi paremmin liikutella. Kämmenet ja jalkapöydät voi muotoilla myös selluvilla-liisteriseoksesta.

Kengiksi langasta punottuihin jalkoihin, kannattaa kiinnittää vaikkapa puukappaleet, niin niitä on helpompi liikuttaa. (Puuhelmet sopivat hyvin kiinnitettäväksi käsien ja jalkojen ”painoksi”.)

Nukelle ei välttämättä tarvitse tehdä vartaloa. Topattu kaapu tai mekko kätkee sisäänsä ”vartalon”.

Kiinnitä pää kaapuun tai mekkoon. Kiinnitä jalat ja kädet.

Naulaa puurimat keskeltä kiinni ristin muotoon.

Kiinnitä langat nuken pään sivuille ja solmi ne ristiriman keskelle.

Solmi käsistä ja jaloista tulevat langat ristiriman vastakkaisiin sakaroihin.

b) Helppo marionettilintu tehdään näin: Tarvitaan värikkäitä villalankoja. Pahvia tupsun tekoon. Parsinneula, puurimaa, liimaa, nappeja silmiksi ja kartonkia nokaksi. Tee pää- ja vartalotupsut (päätupsun halkaisija on n. 5 cm ja vartalotupsun halkaisija n.10cm.)

Puno linnun jalat kahdesta n.50 cm pitkstä villalangasta kiertämällä kaksinkertaiseksi. Jaloista saa elävämmän näköiset sahaamalla ”räpylät” n. 10mm x 3mm x 4mm rimasta. Pora riman keskelle reikä ja pujota sen läpi jalkanaru. Tee naruun iso solmu, ettei se luiskahda reiän läpi.

Jalat kiinnitetään vartalotupsun sisään neulan avulla tukevasti.

Puno linnulle kaula 2-3 villalangasta ja kiinnitä punottu nauha päätupsun ja vartalotupsun välille neulan avulla.

Sahaa pyörörimasta n. 18 cm ja 28 cm pitkät tikut marionettilinnun liikuttelua varten.

Naulaa tikut keskeltä ristiin ja solmi liikuttelunaru pitkän ristitikun alalaitaan ja kiinnitä narun toinen pää keskelle vartalotupsua neulan avulla.

Solmi toinen liikuttelunaru pitkän tikun ylälaitaan ja narun toinen pää päätupsuun neulan avulla.

Kiinnitä jalkojen liikuttelunaru liikutteluristin sivurimoihin ja narun toinen pää linnun nilkkoihin.

Kiinnitä lopuksi marionettilinnulle silmät ja kartonkinokka.

Oppimateriaalin ovat laatineet
luokanopettajat Annika Henriksson ja
Tuula Niiniranta.
Oppimateriaalin on tuottanut Anna-Liisa
Puura-Castrén Koulukinosta